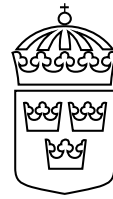

Regeringens skrivelse

2024/25:90

Nordiskt samarbete 2024

Skr.
2024/25:90

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 13 mars 2025

Ulf Kristersson

Jessica Rosencrantz
(Utrikesdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för samarbetet mellan de nordiska regeringarna under 2024, med huvudsaklig inriktning på verksamheten i Nordiska ministerrådet.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Nordiska ministerrådet	3
2.1	Verksamhet under samarbetsministrarna	4
2.2	Gränshinderrådet	9
2.3	Ministerrådet för forskning och utbildning	9
2.4	Ministerrådet för kultur	10
2.5	Ministerrådet för hållbar tillväxt	11
2.6	Ministerrådet för miljö och klimat	15
2.7	Ministerrådet för fiske och akvakultur, jordbruk, livsmedel och skogsbruk	16
2.8	Ministerrådet för social- och hälsopolitik	18
2.9	Ministerrådet för arbetsliv	20
2.10	Ministerrådet för jämställdhet och LGBTI	21
2.11	Ministerrådet för digitalisering	23
2.12	Ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik	24
2.13	Ministerrådet för justitiefrågor	24
3	Nordiskt samarbete på transport- respektive infrastruktururområdena	25
4	Nordiskt och nordisk-baltiskt utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete	26
5	Nordiskt samarbete inom försvar och samhällets krisberedskap	28
5.1	Nordiskt försvarssamarbete	28
5.2	Nordiskt samarbete om samhällets krisberedskap	28
6	Bilateralt nordiskt samarbete	29
6.1	Finland	29
6.2	Norge	30
6.3	Danmark	30
6.4	Island	31
7	Nordområdessamarbetet	31
7.1	Arktis	31
7.2	Barents	32
	Utdrag ur protokoll vid regeringsammanträde den 13 mars 2025	33

Det nordiska samarbetet är ett av världens äldsta och mest omfattande regionala politiska samarbeten. Det bygger på en gemensam historia, ett gemensamt kulturarv och en gemensam identitet. Samarbetet styrs av den gemensamma visionen Vår vision 2030, som slår fast att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030. Visionen antogs av de nordiska statsministrarna 2019.

I en tid av globala utmaningar och en föränderlig omvärld är samarbete en förutsättning för att hantera gränsöverskridande problem och samhällsutmaningar. Ett närmare och starkare nordiskt och nordisk-baltiskt samarbete är viktigare än någonsin. Det är avgörande för vår gemensamma säkerhet, för vår regions samlade inflytande i EU och Nato och för att bygga vårt välstånd på såväl handel som forsknings- och innovationsarbete.

Under 2024 var Sverige ordförande i Nordiska ministerrådet, de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan, samt de informella nordiska och nordisk-baltiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetena N5 och NB8. Under den gemensamma visionen Vår vision 2030 var ett säkrare, grönare och friare Norden utgångspunkten för ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet, med ett särskilt fokus på ett integrerat Norden utan gränshinder. Prioriteringar för ordförandeskapen i N5 och NB8 var att stärka det regionala säkerhetspolitiska samarbetet, att stå fast vid det regionala orubbliga stödet till Ukraina, samt att säkra fortsatt globalt stöd till Ukraina och den regelbaserade världssordningen. Statsminister Ulf Kristersson stod värd för två nordiska toppmöten med deltagande av Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj, ett i Stockholm i maj och ett i Reykjavik i oktober i samband med Nordiska rådets årliga session. Därutöver stod statsministern värd för ett toppmöte i maj mellan de nordiska regeringscheferna och Tysklands förbundskansler Olaf Scholz och i november ett toppmöte i NB8-krets, med Polens premiärminister Donald Tusk som gäst. Även Frankrikes president Emmanuel Macron deltog under en del av mötet.

Vid årsskiftet lämnade Sverige över ordförandeskapen i Nordiska ministerrådet och N5 till Finland och till Danmark vad gäller NB8, men regeringen avser fortsätta att bidra till fördjupade regionala relationer.

Skrivelsen omfattar verksamhet för helåret 2024.

2 Nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Ordförandeskapet roterar mellan de fem nordiska länderna. Under 2024 var Sverige ordförande i Nordiska ministerrådet.

Det svenska ordförandeskapsprogrammet vägledades av den gemensamma visionen Vår vision 2030 och tog utgångspunkt i ett säkrare, grönare och friare Norden, med ett särskilt fokus på ett integrerat Norden utan gränshinder.

Sverige ledde under året cirka 100 olika möten och konferenser. Med anledning av ordförandeskapet arrangerades två möten på statsministernivå. Den 13 maj stod statsminister Ulf Kristersson värd för ett nordiskt statsministermöte i Stockholm. En deklaration antogs om Nordens framtida konkurrenskraft, tillväxt och säkerhet. Deklarationen understryker bland annat vikten av att Norden fortsatt kan konkurrera globalt, särskilt med avstamp i den geopolitiska utvecklingen. Den 29 oktober bjöd statsministern in sina nordiska kollegor, regeringsledarna för de självstyrande områdena samt generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet till möte i samband med Nordiska rådets session i Reykjavik. På dagordningen för mötet stod organiserad brottslighet, migration och ett integrerat Norden utan gränshinder. En deklaration antogs som bland annat lyfter betydelsen av gränshinderarbetet på det digitala området med åtaganden för vad som behöver göras för att det ska bli enklare att identifiera sig och ta del av digitala tjänster över gränser.

Under året avslutades arbetet med handlingsplanen för perioden 2021–2024 för att uppnå den gemensamma visionen Vår vision 2030 och nya politiska prioriteringar för den kommande femårsperioden fastställdes. Nordiska ministerrådets olika konstellationer antog 14 nya samarbetsprogram med tydliga mål och prioriteringar för det fortsatta arbetet för perioden 2025–2030. Målsättningarna för samarbetsprogrammen är att uppnå Vår vision 2030 och att Norden ska vara ledande i den gröna omställningen, en globalt konkurrenskraftig och socialt hållbar region, i linje med de gemensamma strategiska prioriteringarna. En sammanfattning av de nya politiska prioriteringarna presenterades i samband med Nordiska rådets session i Reykjavik.

Som ordförande ledde Sverige även Nordiska ministerrådets dialog med Nordiska rådet, som framför allt berörde samarbetsprogrammen och budgeten för 2025. Den 8–9 april deltog dåvarande samarbetsminister Jessica Roswall i Nordiska rådets temasession på Färöarna. Under året deltog samarbetsministern i flera presidie möten och förde en särskild dialog om budgeten för 2025 med Nordiska rådets presidentskap. I samband med Nordiska rådets session i Reykjavik företrädde statsministern som ordförande övriga nordiska länder i ett möte med Nordiska rådets presidium.

De baltiska länderna är på många områden likasinnade och står inför samma utmaningar som Norden. Under ordförandeskapsåret intensifierades det nordisk-baltiska samarbetet, bland annat vad gäller sociala frågor, hälsofrågor, arbetslivskriminalitet, skydd av kulturarv vid kris och högre utbildning och forskning.

2.1 Verksamhet under samarbetsministrarna

Samarbetsministrarna leder arbetet inom Nordiska ministerrådet på uppdrag av statsministrarna, med ansvar för övergripande politiska prioriteringar, budgetfördelning och några andra viktiga frågor som beskrivs i det här avsnittet. Hösten 2024 efterträddes Jessica Roswall av Jessica Rosencrantz som Sveriges samarbetsminister.

Samarbetsministrarnas verksamhetsår

Samarbetsministrarna möttes fem gånger under året: i Köpenhamn den 9 februari, digitalt den 19 april, i Malmö den 18–19 juni, digitalt den 11 september samt i samband med Nordiska rådets session i Reykjavik den 28 oktober.

Under det svenska ordförandeskapet sattes särskilt fokus på ett integrerat Norden utan gränshinder och detta präglade samarbetsministrarnas arbete under året. Gränshinderfrågor och andra frågor som är centrala för ett integrerat Norden stod på dagordningen vid varje möte. Under våren presenterade Oxford Research, på uppdrag av samarbetsministrarna, en bred strategisk genomlysning av gränshinderarbetet, där styrkor och svagheter med nuvarande gränshinderarbete och arbete för att främja mobilitet över gränser och integration identifierats.

Vid årets första möte ägde en informell diskussion rum om hur gränshinderarbetet kan utvecklas och effektiviseras, samt om vilken roll samarbetsministrarna respektive Gränshinderrådet bör ha. Diskussionen lade en god grund för det fortsatta arbetet under året. Vid mötet i april deltog Gränshinderrådets ordförande Anders Ahnlid i en diskussion som fokuserade på skatterelaterade gränshinderfrågor. Samarbetsministrarnas sommarmöte ägde rum i Öresundsregionen och satte fokus på regionen som en föregångsregion vad gäller nordisk integration, bland annat genom besök på Öresundsbron. Vid det formella mötet diskuterades Oxford Researchs rapport både internt mellan ministrarna och tillsammans med Gränshinderrådet inför framtagande av ett nytt program för arbetet med fri rörlighet och ett nytt mandat för Gränshinderrådet. Därutöver ägde en informell diskussion rum på temat digitala tjänster över nationella gränser med gästtalare från den norska digitaliseringsmyndigheten Digidir. Under hösten diskuterades ett nytt program för fri rörlighet för perioden 2025–2030 och ett nytt mandat för Gränshinderrådet för perioden 2025–2027. Det nya programmet och det nya mandatet antogs av samarbetsministrarna på mötet i oktober. Programmet innebär en ambitionshöjning för det nordiska gränshinderarbetet, ger ett tydligare ramverk, ett starkare politiskt ägarskap och en tydligare ansvarsfördelning i arbetet med att undanröja gränshinder. Gränshinderarbetet tillförs även ytterligare resurser, bland annat genom tillskapandet av ett programsekretariat. Mandatet för Gränshinderrådet innebär att rådet även fortsättningsvis kommer att ha en central roll i arbetet för ökad fri rörlighet i Norden.

Samarbetsministrarna fortsatte sitt uppdrag att leda arbetet med att förverkliga den gemensamma visionen Vår vision 2030 och styra Nordiska ministerrådets verksamhet mot den. Handlingsplanen för perioden 2021–2024 för att uppnå visionen löpte ut och nya politiska prioriteringar för perioden 2025–2030 antogs.

Ett samarbetsprogram med mål och delmål för verksamheten för perioden 2025–2030 och en arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. Programmet fastställer ett fortsatt fokus på genomförandet av den gemensamma visionen Vår vision 2030 och kommunikation kring det arbete som sker, mobilitet och integration över gränserna, ett utökat samarbete med civilsamhället, integrering av barn och unga samt att bidra till att öka kännedomen om nordiska värderingar, erfarenheter och

lösningar genom stöd till gemensamma nordiska initiativ både i närområdet och globalt.

Under året beslutades även om Nordiska ministerrådets budget för 2025 med utgångspunkt i sektorernas samarbetsprogram och indikativa ramar för åren 2026 och 2027.

Som ett led i det övergripande arbetet att uppnå den gemensamma visionen Vår vision 2030 beslutades om ett program för att understödja och uppmuntra till tvärsektorielt samarbete mellan ministerrådets sektorer, bland annat vad gäller samhällssäkerhet och beredskap, nya teknologier, demokrati och hållbart hav. Inom ramen för detta program beslutades att stödja förslag om upprättande av ett nordiskt AI Center, som ska driva saminvesteringar i strategiska resurser, öka AI-användningen och stärka regionens konkurrens- och attraktionskraft internationellt.

I april presenterades en konsultrapport med en analys om förutsättningarna för ett eventuellt utökat nordiskt samarbete på transportområdet, som samarbetsministrarna beställt som en del av budgetöverenskommelsen med Nordiska rådet för budgeten 2023. Rapporten, som bland annat visade hur omfattande det nordiska samarbetet på transportområdet redan är, välkomnades av samarbetsministrarna. Det konstaterades att rekommendationerna i rapporten i hög grad behöver analyseras av transport- och infrastrukturdepartementen i de nordiska huvudstäderna för att sedan bedöma hur arbetet ska tas vidare.

Internationellt samarbete och profilering av Norden

Nordiska ministerrådets internationella samarbete tar sin utgångspunkt i den gemensamma visionen Vår vision 2030. Samarbetet fokuserar framför allt på närområdet och bedrivs i stor utsträckning genom kontoren i Estland, Lettland och Litauen, som också fungerar som företrädare och förespråkare för det nordiska samarbetet och visionen. Kontoren fortsatte att arrangera aktiviteter och administrera stödprogram samt med att identifiera nya möjligheter för samarbete.

Under året antogs nya program för det internationella samarbetet för perioden 2025–2027, med fortsatt fokus på närområdessamarbetet mot Baltikum och Öst. För att bidra till Ukrainas uppbyggnads- och reformarbete gavs organisationer från det ukrainska civilsamhället även under det gångna året möjlighet att delta i projekt som finansieras genom programmet Prosperous Future.

Nordiska ministerrådet och samnordiska institutioner arrangerade evenemang i samband med FN:s möte om biologisk mångfald (COP16) i Cali, Colombia, och i den nordiska paviljongen i samband med FN:s klimatkonferens (COP29) i Baku, Azerbajdzjan. Representanter för bland annat regeringar, privata sektorn och forskare bjöds in till samtal om nordiska lösningar för att skyndsamt hantera förlusten av biologisk mångfald och klimatförändringarna. Paviljongen fungerade också som en plattform där nordiska ungdomsorganisationer kunde delta i debatter och dialog. Klimat- och miljöminister Romina Pourmoghani deltog i evenemang i samband med både COP16 och COP29.

Nordiska ministerrådet ger bidrag till nordiska utlandsmyndigheter för att stödja och främja gemensamma projekt i linje med den gemensamma visionen Vår vision 2030. I samband med COP16 genomförde de nordiska ambassaderna i Colombia tre seminarier med fokus på bioekonomi, hållbar gruvnäring och Waste to Value. Nordiska företag och experter deltog och närmre 400 personer närvarade under seminarierna. En ministerpanel hölls med samtliga nordiska miljöministrar liksom Colombias vice miljöminister. Inför COP29 arrangerade de nordiska ambassaderna i Azerbajdzjan den 26–27 september ett seminarium med nordiska experter om den gröna omställningen i Norden, vilket samlade ett stort antal azerbajdzjanska ungdomar, experter, myndigheter och företrädare för civilsamhället.

Arbetet med att profilera Norden internationellt styrdes av en strategi för perioden 2022–2024. Under det gångna året skedde det huvudsakligen inom ramen för Nordic Talks som är en serie av livesamtal och podcaster som relaterar till FN:s globala mål för hållbar utveckling. Ett arbete inleddes med att ta fram en ny strategi för kommande period.

Förberedelserna med den gemensamma nordiska paviljongen vid Världsutställningen i Osaka (Expo 2025) fortsatte. Nordiska ministerrådet bidrog till arbetet.

Nordiskt genomförande av Agenda 2030

Den gemensamma visionen Vår vision 2030 utgör ramverket för samarbetet för hållbar utveckling och genomförandet av Agenda 2030 i det nordiska samarbetet. Sedan visionen antogs 2019 har Nordiska ministerrådet arbetat aktivt för att integrera hållbar utveckling i all verksamhet. Den nordiska expertgruppen för hållbar utveckling har bistått i genomförandet och uppföljningen av visionen samt det tvärgående arbetet med hållbar utveckling. Under året konstaterades det att perspektivet idag till stor del beaktas i alla led av planering, beslutsfattande, genomförande och utvärdering. I ljuset av detta bedömde länderna att det inte längre finns ett behov av en expertgrupp för arbetet i Nordiska ministerrådet. Det beslutades därför att dess mandat inte skulle förnyas när det löpte ut den 31 december.

Under året hölls två möten i expertgruppen där lärdomar och erfarenheter från genomförandet av Agenda 2030 i respektive land utbyttes. En isländsk och en svensk ungdomsrepresentant deltog i expertgruppens arbete.

Den första frivilliga subregionala granskningen av Nordens genomförande av Agenda 2030 lanserades i samband med ett seminarium under FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling i New York juli. Det är den första rapporten av sitt slag i världen. Den utvecklades genom ett samarbete med de nordiska sammanslutningarna för lokala och regionala myndigheter och den samnordiska institutionen Nordregio. Syftet med rapporten var att belysa hur de nordiska kommunerna och regionala myndigheterna har arbetat med de globala målen för hållbar utveckling.

Den 15 oktober anordnades Sustainable Living Summit på Kulturhuset i Stockholm. Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari höll ett

öppningsanförande. Evenemanget markerade slutet på projektet Hållbara livsstilar som fokuserat på utmaningar kopplade till utbildning, unga, kultur, livsmedelssystem, jämlikhet och Svanenmärkingen.

Nordiska barn- och ungdomskommittén

Nordiska barn- och ungdomskommittén (Nordbuk) fortsatte sitt arbete mot målet att Norden ska vara den bästa platsen i världen för barn och unga. Sverige representeras i Nordbuk av en representant från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och en ungdomsrepresentant utsedd av Landsrådet för Sveriges barn- och ungdomsorganisationer.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor arrangerade aktiviteter inom ramen för det svenska ordförandeskapsprojektet Nordic Youth Perspective on Mental Wellbeing. Syftet med projektet var att utifrån ett ungdomsperspektiv samla nordisk kunskap och erfarenhet för att förebygga och motverka ungas psykiska ohälsa i Norden. Projektet bestod av tre steg: förberedande workshops, en konferens och ett spridningsevenemang där resultaten delades. Vid konferensen som ägde rum i Stockholm den 6–7 november samlades omkring 70 deltagare från hela Norden och diskuterade hur unga själva upplever att deras psykiska hälsa kan förbättras.

Nordiska ministerrådets kontor i Litauen arrangerade tillsammans med de litauiska och svenska landsråden för ungdomsorganisationer Nordic Baltic Youth Summit den 27–28 september i Vilnius, det första nordisk-baltiska ungdomstoppmötet någonsin. Mötet samlade 250 deltagare. Målet med mötet var att förbättra samarbetet mellan unga i regionen.

Nordbuds stödprogram Norden 0–30 riktar sig till barn och unga upp till 30 år och fördelar stöd till projekt, initiativ och nätverk av politisk, social eller kulturell karaktär, där de ungas engagemang står i fokus. Under året inkom 140 ansökningar. Sammanlagt beviljades 25 projekt stöd till ett belopp av 746 499 euro.

Programmet för integration av flyktingar och invandrare

Ett nytt program för integration av flyktingar och invandrare för perioden 2025–2027 antogs. Syftet med programmet är att stödja de nordiska ländernas integrationsinsatser med fokus på att ta fram ny kunskap och dela erfarenheter.

Erfarenhetsutväxling skedde regelbundet på tjänstemannanivå genom den nordiska referensgruppen och det informella huvudstadsnätverket.

En prioriterad fråga under året var utrikes födda föräldrars etablering på arbetsmarknaden. Det var också temat för den årliga nordiska integrationskonferensen i Stockholm den 11–12 december som Sverige stod värd för tillsammans med Nordiska ministerrådet och den samnordiska institutionen Nordens välfärdscenter. Arbetsmarknads- och integrationsminister Mats Persson inledningstalade på konferensen som samlade experter och deltagare från alla nordiska länder. Det var ett stort fokus på erfarenhetsutbyte och presentation av ny forskning och analyser om integrering på den nordiska arbetsmarknaden. OECD presenterade en ny rapport om etablering på den nordiska arbetsmarknaden bland utrikes

födda föräldrar. Rapporten påvisar bland annat ett samband mellan progressiva könsnormer och mödrars sysselsättning oavsett deras ursprung, vilket tyder på att integrationsåtgärder har en positiv inverkan. Konferensen avslutades av Adam Alfredsson, statssekreterare för arbetsmarknads- och integrationsministern.

2.2 Gränshinderrådet

Gränshinderrådet är ett politiskt tillsatt men oberoende organ med uppgift att främja mobilitet mellan de nordiska länderna. Rådet identifierar, prioriterar och föreslår lösningar på gränshinder till de nordiska regeringarna. Medlemmarna i rådet beskrivs inte sällan som medborgarna och företagens ombudsmän. Under det svenska ordförandeskapet i såväl Nordiska ministerrådet som Gränshinderrådet ökade dialogen mellan Gränshinderrådet och samarbetsministrarna. Förutom temaområden diskuterades effektivisering av gränshinderarbetet.

Gränshinderrådet löste under året två gränshinder. Därutöver avskrev rådet sju hinder då man bedömde att dessa inte gick att lösa. En stor del av Gränshinderrådets fokus låg på bredare temaområden såsom digitalisering, gränsregional statistik, folkbokföringssamarbete och skatterelaterade gränshinder. Gränshinderarbetet bedrevs också i sektorerna på Nordiska ministerrådet, både vad gäller enskilda gränshinder och inom ramen för arbetet med temaområden.

Gränshinderrådet följde under året upp frågan om att förenkla de nordiska skattereglerna, bland annat genom dialog med samarbetsministrarna, men även på nationell nivå. I Sverige ordnade Sveriges representant i Gränshinderrådet ett seminarium i riksdagen.

I samband med Nordiska rådets session i Reykjavik antogs, som del av samarbetsministrarnas Program för fri rörlighet, ett nytt mandat för Gränshinderrådet för perioden 2025–2027. I det nya mandatet betonas vikten av arbete med större problemområden och ett nära samarbete med samarbetsministrarna, vilket även innefattar den nationella nivån.

2.3 Ministerrådet för forskning och utbildning

Inom Ministerrådet för forskning och utbildning genomfördes under året en rad aktiviteter på det svenska ordförandeskapstemat STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics).

Den 3 maj stod dåvarande utbildningsminister Mats Persson och skolminister Lotta Edholm värdar för ett ministermöte i Stockholm där det hölls två diskussioner. Den ena med inriktning mot vikten av grundläggande färdigheter, de fallande PISA-resultaten och hur vi motiverar fler att läsa utbildningar inom STEM. Den andra med inriktning mot rekrytering och insatser för att uppmuntra till studier inom STEM på högskolan. I anslutning till mötet hade ministrarna även en diskussion om grundläggande färdigheter och hur ökad skärmanvändning påverkar barns och ungas läs- och skrivkunskaper. Vidare undertecknade Ministerrådet

för forskning och utbildning och Ministerrådet för kultur gemensamt i samband med mötet en reviderad deklaration om nordisk språkpolitik.

Den 24 maj arrangerade det svenska ordförandeskapet ett nordiskt seminarium om PISA-resultaten i Stockholm. I panelsamtalen framkom att de nordiska länderna delar likheter men också skillnader när det gäller analysen av orsakerna till PISA-resultaten. STEM-ämnenas betydelse för den gröna omställningen avhandlades, liksom STEM-ämnenas framtid i Norden i ljuset av de fallande nordiska resultaten i matematik och naturvetenskap.

Som sista större ordförandeskapsaktivitet arrangerades den 3–4 december i Stockholm en konferens om ansvarsfull internationalisering inom högre utbildning och forskning. På konferensen medverkade statssekreterare från Sverige, Finland, Norge och viceminister från Estland, tillsammans med ett hundratal deltagare från de nordiska och baltiska länderna.

Under året godkändes Universitets- och högskolerådet som ny huvudkoordinator för Nordplusprogrammet för perioden 2025–2027. Beslut fattades också om att under en provperiod inkorporera Nordens språk i Nordplusprogrammet. Programmet Nordiskt Nätverk för Vuxnas Lärande godkändes för perioden 2025–2030. Vidare fattades beslut om finansiering av vidareutveckling av den nordiska databasen på forskoleområdet.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 antogs. Programmet har fem mål och prioriterar frågor som rör tillgång till utbildning och forskning av hög kvalitet, en nordisk integrerad utbildnings- och forskningsregion, kopplingar till arbetslivets kompetensbehov och utveckling av den nordiska språkgemenskapen.

2.4 Ministerrådet för kultur

Inom Ministerrådet för kultur prioriterade det svenska ordförandeskapet två frågor: krisberedskap inom kulturområdet och läsfrämjande.

Det allvarliga säkerhetsläget i Europa de senaste åren innebär nya gemensamma utmaningar för det nordiska kultursamarbetet. I samband med årets första kulturministermöte i Stockholm den 2 maj bjöd kulturminister Parisa Liljestränd även in kulturministrarna från Estland, Lettland och Litauen till ett informellt nordisk-baltiskt kulturministermöte den 3 maj. Ministrarna utbytte erfarenheter om arbetet med beredskap för kulturarv och upprätthållande av kulturverksamheter i händelse av kris, höjd beredskap eller krig. Avslutningsvis antogs en gemensam deklaration som bland annat lyfter vikten av det kulturella samarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna, kulturens betydelse för demokratiska samhällen, vikten av beredskapsplanering inom kulturområdet och utbyte av kunskap och erfarenhet mellan våra länder i det arbetet.

Som en fortsättning på ministrarnas samtal anordnades den 11 juni i Stockholm en nordisk-baltisk expertkonferens på tema civil beredskap inom kulturområdet. Konferensen arrangerades av Riksantikvarieämbetet, tillsammans med det finska Museiverket, norska Riksantikvaren och Statens kulturråd, med finansiering av Nordiska ministerrådet.

Under det första halvåret genomfördes ett symposium om de stora teknikbolagens roll för välfärdsstatens digitala infrastrukturer i Norden. Arrangörer var Nordicom, ett centrum för medieforskning vid Göteborgs universitet som också har ett nordiskt uppdrag genom ett partnerskap med Nordiska ministerrådet, och den samnordiska institutionen Nordregio.

Läsfrämjande var i fokus under hösten. Ett kunskapspaket togs fram utifrån aktuell forskning om läsfrämjande och läslust. Kulturanalys Norden (ett kunskapscentrum för forskning, analys och jämförande statistik på kultur- och medieområdet, som förvaltas av Myndigheten för kulturanalys och bedrivs med stöd av Nordiska ministerrådet) sammanställde bland annat en rapport om statliga insatser för ökad läsning och läslust i Norden. Den 26 september anordnade de svenska ordförandeskapen för Ministerrådet för kultur och Ministerrådet för forskning och utbildning ett gemensamt seminarium vid Bokmässan i Göteborg med deltagande av skolminister Lotta Edholm och kulturminister Parisa Liljestränd, Finlands forsknings- och kulturminister Sari Multala och Norges kultur- och jämställdhetsminister Lubna Jaffery. Ministrarna samtalade om hur barns och ungas läsande kan stärkas, både i skolan och på fritiden. Under det andra formella ministermötet för året, i samband med Nordiska rådets session i Reykjavik, fortsatte kulturministrarna diskussionen om läsning, med utgångspunkt i forskning från Södertörns högskola om läsfrämjande för och med unga i områden med socioekonomiska utmaningar. Ministrarna besökte också Nordens hus i Reykjavik för att höra mer om deras arbete med barn och läsning.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. I programmet betonas den avgörande roll som ett fritt och levande kulturliv och fria medier spelar för sammanhållning, hopp och livskvalitet. Ett nytt mål jämfört med tidigare samarbetsprogram är att främja kultursektorns och mediernas roll i krisberedskap och i möte med digitalisering och ny teknologi.

2.5 Ministerrådet för hållbar tillväxt

Närings- och innovationspolitik

Det näringspolitiska arbetets övergripande mål är att bidra till hållbar tillväxt och ökad konkurrenskraft i samtliga nordiska regioner samt att skapa ett effektivt samarbete i gemensamma näringspolitiska frågor.

Den 29 maj anordnades ett finansieringsevenemang inom ramen för Sveriges ordförandeskap i Stockholm. Evenemanget samlade investerare, entreprenörer och offentliga företrädare för diskussioner om hur de nordiska länderna kan stärka samarbetet kring finansiering till gröna scaleup-företag. Statssekreterare Sara Modig höll ett öppningsanförande i vilket hon lyfte vikten av ökat nordiskt samarbete för att regionen ska behålla ledartrojan i den gröna omställningen. Evenemanget anordnades i samarbete med den samnordiska institutionen Nordic Innovation, den nordiska finansinstitutionen Nefco och koalitionen Cleantech for Nordics. I paneldiskussionen deltog representanter från Andra AP-fonden, investeringsfonden P-Capital, Danmarks investeringsfond EIFO och Industrifonden.

Under året avslutades de åtta visionsprojekt som den samnordiska institutionen Nordic Innovation under perioden 2021–2024 bedrivit inom näringssektorn. De områden som det handlar om är hållbar mineralproduktion, hållbar och konkurrenskraftig bygg- och bostadssektor, gröna transporter, cirkulära och hållbara affärsmodeller, digitalisering, artificiell intelligens och ansvarsfull användning av data, livsvetenskap (eng.: life science) och hälsoteknik samt hållbar maritim ekonomi.

Den 13 augusti genomfördes ett ministermöte för bostäder och byggande i Göteborg under ledning av infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson. Vid mötet enades bostadsministrarna om huvudområdena för samarbetet för perioden 2025–2027. Dessa är: klimat, cirkulär ekonomi och digitalisering, samt det tvärgående temat EU.

Den 4 oktober genomfördes ett ministerrådsmöte för näringsministrarna i en demonstrationsgruva i Stockholm. Energi- och näringsminister Ebba Busch ledde mötet. Vid mötet diskuterades stärkt nordiskt samarbete inom hållbar metall- och mineralindustri. Deltagarna fick bland annat en presentation från den samnordiska institutionen Nordic Innovation samt branschorganisationen Swemin om det arbete som de bedrivit och tankarna framåt. Det följdes av en diskussion kring olika frågeställningar kopplat till detta. I samband med mötet antogs en nordisk deklaration kring närmare näringspolitiskt samarbete.

Den 26 november genomförde energi- och näringsministern en politisk dialog med Nordiska rådets ordförande i utskottet för tillväxt och utveckling kring rekommendationerna 24/2019 (Stärkt styrelsekompetens genom en säkrad mångfald) samt 23 och 24/2022 (Certifiering av hållbar turism).

I december avslutades programmet Nordic Sustainable Construction som haft till uppgift att göra Norden till en hållbar och integrerad region 2030 när det gäller hållbart byggande och boende. De har arbetat med nordisk harmonisering av byggregler och att föra det nordiska samarbetet kring hållbart byggande vidare.

Under året antogs en gemensam nordisk turismplan för perioden 2025–2030. Genom planen tar de nordiska länderna ytterligare kliv mot en fördjupad samverkan inom besöksnäringen. Målet är att skapa en besöksnäring som inte bara genererar ekonomisk tillväxt och arbetstillfällen, utan också aktivt bidrar till att bevara och stärka vårt natur- och kulturarv för kommande generationer.

Näringssektorns samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. De stora näringspolitiska utmaningarna fram till år 2030 är tätt sammankopplade med en rad globala och samhällsmässiga utmaningar. Programmet har fyra övergripande prioriteringar för det fortsatta arbetet. Det handlar om klimatmålen och miljöhänsyn, den globala konkurrensen och den snabba teknikutvecklingen, olika geopolitiska utmaningar samt demografi och samhällsförändringar.

Det svenska ordförandeskapets prioriteringar för den regionalpolitiska sektorn var attraktivitet, konkurrenskraft och robusthet. Som en del i detta initierade Sverige, tillsammans med Island, projektet Robust Regional Preparedness. Projektet analyserade hur regional utveckling och planering kan bidra till att säkra utveckling, närvaro och beredskap i Nordens regioner, gles- och landsbygder.

Nordregio Forum är en årligen återkommande mötesplats för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan tjänstemän, politiker och forskare i de nordiska länderna i frågor som rör hållbar regional tillväxt och utveckling. Det svenska ordförandeskapet bistod i utformningen av årets Forum som ägde rum i Luleå den 20–21 november på temat grön omställning.

Landsbygdsminister Peter Kullgren bjöd in de nordiska regionalministrarna till ett möte i Karlstad den 17–18 juni. Civil regional beredskap diskuterades, med deltagande från den samnordiska institutionen Nordregio och Tillväxtverket. Ministrarna tog även del av Nordregios rapport State of the Nordic Region 2024 samt diskuterade aktuella utmaningar och möjligheter för regional utveckling och planering. Representanter från gränskommittéerna Innlandet-Dalarna och Midtskandia presenterade gränskommittéernas arbete med att utveckla det gränsregionala samarbetet för att möta framtidens utmaningar. Ministrarna betonade vikten av det nordiska gränsregionala samarbetet för att uppnå den gemensamma visionen Vår vision 2030.

Som en del i vidareutvecklingen av det gränsregionala samarbetet deltog det svenska ordförandeskapet vid Gränsregionalt Forum 2024 i Stjørdal, Norge, den 30 september och den 1 oktober. Temat för forumet var stärkt beredskap i öppna gränsregioner och ett nordiskt perspektiv på säkerhetsfrågor. Sverige representerades av statssekreterare Dan Ericsson som bland annat deltog vid programpunkten Robusta gränsregioner – hur bidrar de till stärkt beredskap.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 för den regionalpolitiska sektorn antogs. Programmet fastställer bland annat att den gröna omställningen ska skapa utveckling och möjligheter för människor och företag i alla Nordens regioner, i både städer och landsbygder, att de nordiska regionerna ska vara konkurrenskraftiga och integrerade samt att det ska vara trygga och goda levnadsvillkor i både städer och landsbygder i Norden. Arbetsplanen har förutom tematiska insatsområden även ett geografiskt fokus: gränsregionalt samarbete (gränskommittéerna) och Nordiskt Atlantsamarbete (NORA).

Energi

Den 3 oktober stod energi- och näringsminister Ebba Busch värd för ett energiministermöte i Stockholm. Vid mötet diskuterade ministrarna elmarknadssamarbete, vätgasens roll i energiomställningen samt energisituationen i de nordiska länderna med fokus på försörjningstrygghet och folklig acceptans.

Det nordiska elmarknadssamarbetet fortsatte under året med inriktning på att uppfylla den vision som har fastställts för den nordiska elmarknaden: År 2030 ska Norden ha världens mest konkurrenskraftiga, innovativa och konsumentorienterade elmarknad, som bidrar till att nå de ambitiösa nordiska klimatmålen. Utöver detta finns det ett ökat fokus på försörjningstrygghet. Elmarknadsforum, för dialog med elmarknadens aktörer, genomfördes i Stockholm den 22–23 april. Ett projekt om kapacitetsmekanismer påbörjades under året, och ett arbete inleddes för genomförande av ett projekt om Power Purchase Agreements och deras användande i Norden.

Inom ramen för det svenska ordförandeskapet anordnades den 2–3 oktober en nordisk konferens i Stockholm på temat elmarknadsutveckling och elektrifiering för deltagare från privat och offentlig sektor i de nordiska länderna. Statssekreterare Daniel Liljeberg öppnade konferensen, som innehöll paneldiskussioner och anföranden om kommande elbehov, investeringsförutsättningar för fossilfri energi, el och vätgasinfrastuktur och flexibilitet och stödtjänster.

Den nordiska arbetsgruppen för förnybar energi och vätgas arbetar med att främja användning och produktion av förnybar energi, produktion och möjligheten att använda vätgas i Norden utifrån nationella förutsättningar och skapa goda förutsättningar för teknologiutveckling, innovation, produktion, infrastruktur, transport och användning inom området. I november presenterades konsultstudien Nordiska vätgaskluster – en kartläggning av värdekedjor över regionen med syftet att ge beslutsfattare, investerare och samhället i stort insikter om utvecklingen och pågående implementeringar av vätgasprojekt, inklusive deras planerade kapacitet och utvecklingsstatus.

I nätverksgruppen för samarbete om teknik för koldioxidlagring skedde under året kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan såväl de nordiska som med de baltiska länderna.

Myndighetsgruppen Nordsyn, där Sverige representeras av Statens energimyndighet, fortsatte att utveckla sitt samarbete med inriktning på ekodesign (design för ökad energieffektivisering) och energimärkning när det gäller produkters energiförbrukning. Studien Collaborative demand flexibility påbörjades i samarbete med Elmarknadsgruppen. Syftet med projektet, som planeras pågå fram till hösten 2025, är att fördjupa myndigheters och beslutsfattares förståelse för efterfrågan och utbud av flexibilitet, samt utvecklingen av marknadsmekanismer i de nordiska länderna.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 för energisektorn antogs. Programmet lyfter fram fyra mål med underliggande delmål som handlar om en hög energiförsörjningstrygghet för nordiska konsumenter och företag, förbättrad nordisk styrkeposition för energiomställning och innovation, utveckling av en ännu effektivare och mer innovativ nordisk elmarknad, och ett stärkt Norden i det internationella energisamarbetet.

En svensk prioritering på miljö- och klimatområdet var att de nordiska länderna fortsatt ska vara en stark och tydlig röst för att främja effektiva lösningar i internationella miljö- och klimatförhandlingar. Sverige prioriterade också att lyfta näringslivets roll i klimatanpassningsarbetet, omställningen till en fossilfri transportsektor samt att stärka nordiskt samarbete för att förebygga och bekämpa spridningen av invasiva främmande arter, förhindra avfallsbrottslighet och att begränsa spridningen av evighetskemikalierna PFAS.

Två miljö- och klimatministermöten arrangerades med klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari som ordförande. Vårens möte ägde rum i Stockholm den 8 maj och inleddes med ett studiebesök på Slussen med fokus på klimatanpassning. Vid mötet deltog även exekutivdirektören för FN:s miljöprogram UNEP, Inger Andersen, för nordiska konsultationer. Diskussionen fokuserade på hur de nordiska länderna kan bidra till att stärka den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling i framtida miljöförsamlingar samt hur cirkulär ekonomi kan bidra till att öka takten i klimatomställningen. I samband med mötet antogs ett gemensamt uttalande. Ministrarna diskuterade också läget i internationella miljö- och klimatförhandlingar om biologisk mångfald, klimat och plast. Näringslivets roll i klimatanpassningsarbetet lyftes och ministrarna beslutade om att sätta i gång ett samarbetsprojekt om hur gränsöverskridande risker kan minska genom offentlig-privat samverkan. Projektet genomförs i samarbete med livsmedels- och näringssektorerna i Nordiska ministerrådet. Slutligen informerades ministrarna om stärkt nordiskt samarbete för att förhindra spridningen av invasiva främmande arter och om nordiskt samarbete om accelererad elektrifiering av transportsektorn. Höstens ministermöte hölls digitalt den 13 november. FN:s möte om biologisk mångfald (COP16) i Cali, Colombia, hade just avslutats, klimatförhandlingarna pågick under FN:s klimatkonferens (COP29) i Baku, Azerbajdzjan, och de avslutande förhandlingarna om ett rättsligt bindande avtal mot plastföroreningar skulle inledas om några veckor. En stor del av ministermötet ägnades därför åt att diskutera förhandlingsläget och hur de nordiska länderna gemensamt kunde verka för ambitiösa utfall. Ministrarna fick en presentation av en ny studie om avfallsbrottslighet, *Supervision to combat waste crime*, och diskuterade möjligheter till fortsatt samarbete. På dagordningen stod också frågan om hur de nordiska länderna gemensamt kan verka för ett nära nordiskt samarbete inför den stundande revideringen av EU:s kemikalieförordning Reach.

De nordiska länderna fortsatte att gemensamt driva på för att ett ambitiöst globalt avtal mot plastföroreningar skulle kunna antas under året. Den 9 september antog miljö- och klimatministrarna en deklaration som pekar på behovet av att avtalet reglerar mikroplaster. Högnivåkoalitionen mot plastföroreningar arrangerade en workshop i Stockholm i oktober, som finansierades av Nordiska ministerrådet.

Den 2 september stod Kemikalieinspektionen värd för Nordic conference for PFAS substitution – inspiration, experiences and tools med fokus på hur evighetskemikalierna PFAS kan begränsas och ersättas av bättre alternativ. Klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari

inledningstalade och resultaten från konferensen presenterades på ministermötet i november.

Under året avslutades ett flertal av de visionsprojekt som genomförts inom miljö- och klimatsamarbetet under perioden 2021–2024. Den 26–27 september hölls avslutningskonferensen för Naturbaserade lösningar i Malmö. Den 13 november hölls slutkonferens för projektet om Havsförvaltning och klimat i Göteborg och statssekreterare Daniel Westlén deltog med en förinspelad videohälsning. Den 14 november arrangerade Energimyndigheten en digital konferens om accelererad elektrifiering av vägtransporter i de nordiska länderna.

Det nordiska miljömärket Svanen fortsätter att utvecklas. Bland annat lanserades nya kriterier för fastighetsdrift och fönsterbyte och klimatkraven stärktes i mer än 70 procent av Svanens produktgrupper med hög klimatrelevans. Arbetet bedrevs bland annat inom ramen för Nordiska ministerrådets projekt Hållbara livsstilar, som avslutades under året. Fortsatt digitalisering av verksamheten var ett annat fokusområde, liksom att, i kontakt med Europeiska kommissionen och EU-parlamentet, lyfta miljömärkningarnas roll i den gröna omställningen.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 antogs. Med fokus på klimat, biologisk mångfald och föreningar samt på cirkulär ekonomi ska det nya programmet stärka nordisk samverkan där det finns nordisk nytta.

2.7 Ministerrådet för fiske och akvakultur, jordbruk, livsmedel och skogsbruk

Det årliga ministermötet arrangerades i Karlstad den 19 juni, under landsbygdsminister Peter Kullgrens värdskap, med fokus på beredskap, motståndskraft och ökad konkurrenskraft i Norden. Vid mötet antogs en deklaration avseende stärkt beredskap, robusthet och resiliens inom fiske och akvakultur, jordbruk, livsmedel och skogsbruk i Norden. Den så kallade Karlstadsdeklarationen togs fram på Sveriges initiativ, mot bakgrund av omvärldsläget och de kriser som påverkat Norden de senaste åren. Vid mötet diskuterades en rad aktuella frågor som matsvinn och arealkonflikter. Vidare anordnades ett seminarium och en middag med anledning av 20-årsjubileet för projektet Ny Nordisk Mat med medverkan av matprofilerna Christina Möller och Carl Jan Granqvist. Den samnordiska institutionen Nordiskt Genresurscenter (NordGen) höll också en workshop om genetiska resurser och beredskap.

Den 30–31 oktober var Ministerrådet för fiske och akvakultur, jordbruk, livsmedel och skogsbruk medarrangör för Årliga Forumet för EU:s Östersjöstrategi i Visby, som samlade närmare 600 deltagare och fler därtill digitalt. Fokus låg även här på beredskap, robusthet och resiliens. Landsbygdsminister Peter Kullgren medverkade som inledningstalare vid en plenarsession. Generaldirektören för Statens jordbruksverk medverkade också i programmet.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. Programmet innehåller en rad åtgärder för att fortsätta främja en hållbar konkurrenskraftig användning av naturresurser och genetiska resurser, kunskap och innovation för en biobaserad ekonomi för

att möta den pågående klimatförändringen och dess utmaningar, stödja en hållbar utveckling av kust- och landsbygd samt främja en fortsatt grön omställning till hållbara livsmedelssystem som inbegriper hälsofrämjande, trygg och hållbar kosthållning, robusta raser och avelsmaterial, god djurvälstånd och god djur- och växthälsa. Vidare finns det i programmet nya fokusområden som utifrån Karlstadsdeklarationen riktar in sig på frågor rörande beredskap, robusthet, resiliens, krishantering och livsmedels- och dricksvattenförsörjning.

Fiske och akvakultur

Inom det nordiska fiskerisamarbetet fokuserade det svenska ordförandeskapet på att fördjupa det pågående arbetet kring hållbar och konkurrenskraftig produktion av blå livsmedel (sjömat). En temadag om hållbar blå mat genomfördes på Göteborgs Universitet den 20 mars, med Centrum för blå mat som värd. Vidare diskuterades samverkanslösningar och positiva synergier för ökad energiutvinning och naturvård som kan samexistera med hållbar livsmedelproduktion i havet. Som en del av det svenska ordförandeskapet arrangerade Statens jordbruksverk och den samnordiska institutionen Nordic Innovation en konferens i Malmö den 25–26 september på detta tema. Konferensen belyste möjligheter och utmaningar för hållbar och ökad konkurrenskraftig livsmedelproduktion genom samexistens mellan olika sektorer såsom havsbaserad energi, yrkesfiske, vattenbruk och naturvård.

Jord- och skogsbruk

Under Sveriges ordförandeskap fokuserade det nordiska samarbetet inom jord- och skogsbrukssektorerna på hållbar och konkurrenskraftig användning av natur- och genetiska resurser, i syfte att möta klimatförändringarnas utmaningar och stärka jord- och skogsbrukets robusthet. Den 26:e världskongressen för skogsforskningsorganisationer (IUFRO Stockholm 2024) arrangerades den 23–29 juni i Stockholm, med temat Forest and Society Towards 2050. Sveriges lantbruksuniversitet var värdorganisation, med stöd från flera nordiska och baltiska länder och organisationer, däribland Nordiska ministerrådet och Samnordisk skogsforskning, som med program och monter presenterade det nordiska samarbetet inom skogsforskning. Konferensen samlade forskare och intressenter från hela världen och inkluderade vetenskapliga sessioner, exkursioner och studiebesök för att visa skogsbruk och skogsforskningsområden i Norden.

Den samnordiska institutionen NordGen stod värd för två konferenser som öppnades av landsbygdsminister Peter Kullgren. Den 7–8 februari arrangerades en husdjurskonferens i Uppsala, med fokus på husdjursgenetiska resurser, biologisk mångfald och hållbart nyttjande av dessa resurser. Den 11 december hölls en konferens i Malmö om genetiska resurser, med syfte att stärka kunskapen om hur hållbart nyttjande av genetiska resurser kan bidra till att lösa samhällsproblem.

I samband med världskongressen för skogsforskningsorganisationer i juni, spred Nordiska ministerrådet, inom ramen för Nordisk kommitté för

jordbruks- och livsmedelsforskning, information om arbetet med rennärning. Ett panelsamtal om att förena traditionell, lokal och vetenskaplig kunskap hölls den 27 augusti som en del av det finska Naturresursinstitutet Lukes (en forsknings- och expertorganisation som skapar välbefinnande och hållbar framtid från förnybara naturresurser) Reindeer and Fish Science Days i Ylläs, Finland. Under året gav Sverige fortsatt stöd till den vetenskapliga tidskriften för forskning kring renskötsel, Rangifer.

Livsmedel

Under året har livsmedelsberedskap varit en prioriterad fråga för det svenska ordförandeskapet. Livsmedelsverket anordnade en nordisk workshop i Stockholm den 12 mars, på temat Towards a more resilient supply of food and drinking water in the Nordic region. Syftet med workshopen var att dela erfarenheter och identifiera områden eller åtgärder där ett nordiskt samarbete skulle stärka livsmedelsberedskapen och dricksvattenförsörjningen i Norden, däribland lagerhållning, distribution av varor och att dela resurser.

Som ett led i uppföljningen av Karlstadsdeklarationen anordnade Nordiska ministerrådet tillsammans med Sverige en större simuleringsövning i Stockholm den 8–9 oktober med scenarier över olika livsmedelskriser. Vid övningen deltog representanter från ministerier, myndigheter och berörda organisationer. Utfallet från övningen, med rekommendationer för hur beredskapen kan stärkas, kommer att presenteras i en rapport i början av 2025.

Projektet Ny Nordisk Mat genomförde en framtidskonferens i Malmö den 3 december i syfte att ta fram en riktning för fortsatt arbete. Projektets styrgrupp kommer våren 2025 presentera en rapport med förslag på framtida inriktning för projektet.

2.8 Ministerrådet för social- och hälsopolitik

Ett hälsosamt liv i trygghet var temat i sektorn för social- och hälsopolitik under ordförandeskapsåret, som fokuserade på vikten av förebyggande insatser, digitalisering och distansvård, antimikrobiell resistens, tillgång till läkemedel, en god och jämlik hälsa samt hur samarbetet kring beredskap kan utvecklas. En viktig prioritering var också att utöka och stärka samarbetet med länderna i Baltikum. Ett arbete initierades med att ta fram ett nordisk-baltiskt samarbetsprogram för de närmaste åren inom ett flertal prioriterade områden bland annat vad gäller vård på distans och demens. Möten genomfördes i Tallinn och Riga med högre chefer på departementsnivå och också en statssekreterare från Ukraina för att diskutera möjligheter till samarbete. Därtill ägde ett möte rum i Vilnius inom ramen för ämbetsmannakommittén för social- och hälsopolitik. I samband med mötet genomfördes studiebesök och workshops om vård på distans och demens med representanter för de baltiska och nordiska länderna.

Ett ministermöte ägde rum den 17 april i Stockholm med socialminister Jakob Forssmed som ordförande. Mötet fokuserade på skärmtidens påverkan på barn och ungas hälsa samt antimikrobiell resistens. Ministrarna enades om ett uttalande att minska skärmtidens negativa effekter på barn och unga och antog ett förslag om bättre och mer hållbar tillgång till antibiotika.

Den 6 mars anordnades en konferens i Stockholm på temat bidragsbrott och felaktiga utbetalningar inom socialförsäkringen där centrala utmaningar som de nordiska länderna möter inom området diskuterades. Vikten av samarbete över landsgränserna lyftes särskilt. Äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje öppnade konferensen.

Ett tvärsektoriellt ministermöte om metoder för att förebygga kriminalitet bland barn och unga genomfördes med nordiska justitie- och socialtjänstministrar i Stockholm den 20 mars där socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönwall och justitieminister Gunnar Strömmer stod som värdar. Under mötet betonades vikten av att stoppa rekryteringen till kriminella gäng och att ge barn en trygg uppväxt.

Den 7 maj genomfördes en digital nordisk folkhälsokonferens om god och jämlik hälsa. Socialminister Jakob Forssmed deltog i konferensen som utforskade lärdomar och insikter från aktuellt arbete i de nordiska länderna med skärmar och digital media, ofrivillig ensamhet samt en meningsfull och aktiv fritid.

En konferens på temat förebyggande av demens i Norden ägde rum i Stockholm den 4 september med inledningstal av H.M. Drottningen och äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje. Aktuell forskning och vikten av att främja förebyggande insatser mot demens diskuterades med exempel från flera nordiska länder.

Den 5–6 november genomfördes en konferens i Storuman för att uppmärksamma och avsluta ett flerårigt projekt om integrerad vård och omsorg på distans i syfte att förbättra tillgängligheten till vård och omsorg med fokus på glesbygd. Sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson deltog i konferensen och lyfte betydelsen av nordisk samverkan. Ett nytt projekt påbörjades om interkommunala samarbeten med fokus på individ och familjeomsorg i glest befolkade områden med stöd av digitala tjänster.

En prioriterad fråga under ordförandeskapet var arbetet mot antimikrobiell resistens (AMR). Den 25–26 november arrangerade Läke medelverket på regeringens uppdrag konferensen Access to antibiotics in the Nordic region i Uppsala. Statssekreterare Petra Noreback deltog i konferensen. Fokus var på tillgången till antibiotika utifrån ett One Health perspektiv. Näringsliv, policy, akademi och experter diskuterade behov och möjliga nästa steg för att främja tillgång till antibiotika i en nordisk kontext. I samband med konferensen antogs en nordisk deklaration med stöd av tre olika ministerråd om arbetet mot AMR. Genom deklarationen vill länderna stärka samarbetet inom Norden för att motverka antibiotikaresistens och säkra tillgång till antibiotika för människor och djur samt minska spridning av antibiotika och bakteriella ämnen till miljön.

Den 5 december genomfördes en digital konferens om inkludering och familjebaserat stöd till barn med funktionsnedsättning. Ett fokus under mötet var pågående initiativ i Ukraina. På konferensen deltog socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönwall och Ukrainas

socialminister Oksana Zholnovych samt representanter från ett flertal länder och berörda organisationer som UNICEF.

Det välfungerande nordiska samarbetet inom hälsoberedskap är viktigt att värna, inte minst med anledning av det förändrade omvärldsläget. Under året ägde ett flertal möten rum i syfte att fortsätta stärka det nordiska samarbetet kring beredskap inom vård och omsorg.

Den nordiska socialförsäkringsgruppen träffades för att diskutera befintliga gränshinder inom området, den nordiska konventionen om social trygghet och möjligheter till nordiskt samarbete inom EU.

Under året genomfördes en analys av 14 presenterade förslag på åtgärder inom det nordiska samarbetet på hälsoområdet. Arbetet med att analysera förslag inom det sociala området initierades. En analys av den nordiska biståndskonventionen fortgick också under året. Ett syfte är att föreslå hur gränshinder kopplade till konventionen kan lösas.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. Programmet ska bidra till nordisk nytta och säkerställa lika tillgång för alla till välfärdstjänster och förebygga psykiska besvär, psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet samt säkerställa lika möjligheter för alla att leva goda och hälsosamma liv med fokus på tidiga förebyggande insatser.

2.9 Ministerrådet för arbetsliv

Under året fokuserade arbetslivssektorn på en gränsöverskridande inkluderande, jämställd och väl fungerande gemensam nordisk arbetsmarknad.

Den 26 april anordnade det svenska ordförandeskapet i samarbete med svenska ILO-kommittén och AFA Försäkring ett nordiskt seminarium i Stockholm om arbetsrelaterad dödlighet i Norden. Detta gjordes med anledning av firandet av Världsarbetsmiljödagen. Statssekreterare Martin Andreasson inledningstalade och resultat från en ny nordisk studie om arbetsrelaterad dödlighet presenterades och diskuterades med deltagande från experter från de nordiska länderna och arbetsmarknadens parter.

För att uppmärksamma att det har gått 70 år sedan överenskommelsen om en gemensam nordisk arbetsmarknad trädde i kraft anordnade det svenska ordförandeskapet i samarbete med Arbetsförmedlingen, den samnordiska institutionen Nordregio, Norden i Fokus och Info Norden en jubileumskonferens i Malmö den 18–19 juni som samlade ett stort antal centrala aktörer från hela Norden. Sveriges dåvarande samarbetsminister Jessika Roswall och Nordiska ministerrådets generalsekreterare Karen Ellemann öppnade konferensen och betonade vikten av den nordiska rörligheten som en grundpelare i vår gemensamma välfärdsmodell. Dåvarande arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson avslutningstalade på konferensen och lyfte fram behovet av rätt utbildning och möjligheter till omställning för att möta behoven av kompetens på den framtida nordiska arbetsmarknaden. I samband med konferensen redovisade Nordregio resultat från en särskilt framtagen rapport till jubiléet som studerat hur den gemensamma arbetsmarknaden har påverkat

den nordiska regionen under 70 år samt hur behovet av kompetens förväntas se ut i de nordiska länderna i framtiden.

Den 12 september arrangerades ett nordisk-baltiskt seminarium i Stockholm på temat arbetslivskriminalitet. Jämställdhets- och arbetslivsminister Paulina Brandberg inledningstalade på seminariet som samlade experter från alla nordiska och baltiska länder. De nordiska arbetsmarknadsministrarna tog i slutet av 2023 ett beslut om att skapa ett mer formaliserat nordisk-baltiskt samarbete mot arbetslivskriminalitet med hjälp av grundfinansiering från Ministerrådet för arbetsliv. Seminariet utgjorde starten på det formaliserade samarbetet och arrangerades i nära samarbete med Arbetsmiljöverket och Nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet. Under året togs det även beslut om att bevilja medel till ett nordisk-baltiskt projekt som kommer att pågå under 2025 och 2026.

Den 27 november anordnade nyhetsbrevet EU & arbetsrätt, som finansieras av Ministerrådet för arbetsliv, en konferens i Stockholm där nordiska perspektiv på aktuella arbetsrättsliga EU/EES-frågor var i fokus. Konferensen samlade deltagare från Danmark, Norge, Finland, Sverige och Polen där främjande av kollektiva förhandlingar, arbetstidens kontroll och sanktionering samt ett nytt direktiv om plattformarbete diskuterades.

Ett kunskapsutbyte ägde rum mellan de nordiska länderna i Nordiska ministerrådets arbetsrättsutskott. Mer nordisk samordning i vissa EU-relaterade frågor infördes och temadiskussioner genomfördes om bland annat arbetsmarknadens parter bidrag vid genomförande av EU-rätt i de nordiska länderna. Diskussionerna visade att många av de nordiska länderna har ett nära och välfungerande samarbete med parterna och att det har en central betydelse för genomförandet.

Den 9 december anordnade det svenska ordförandeskapet ett möte i Bryssel inom ramen för arbetslivssektorns nordisk-baltisk-polska EU-informationsgrupp. Där diskuterades aktuella frågor på EU-nivå inom arbetslivsområdet, bland annat EU-kommissionens respektive Eurofunds arbete relaterat till social dialog, rätten att koppla ner, distansarbete och artificiell intelligens.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. I programmet poängteras vikten av ett stort och kvalificerat utbud av arbetskraft, anpassningsbara arbetsmarknader, goda arbetsvillkor och en god och inkluderande arbetsmiljö för att skapa ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden.

2.10 Ministerrådet för jämställdhet och LGBTI

Under det svenska ordförandeskapet i Ministerrådet för jämställdhet och LGBTI har viktiga steg tagits för fortsatt arbete med att stärka och vidareutveckla det nordiska arbetet för jämställdhet och LGBTI-personers lika rättigheter. Den engelska förkortningen LGBTI (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex) används i nordiska sammanhang. Året markerade 50-årsjubileet av nordiskt samarbete för jämställdhet och likabehandling.

Vid ministermötet i Stockholm den 27 november beslutades om en ministerdeklaration och ett program, Pushing for Progress, för att agera mot ett växande motstånd mot jämställdhet och LGBTI-personers lika rättigheter. Deklarationen med tillhörande program som gäller för perioden 2025–2027 är ett strategiskt gemensamt ramverk för Norden att agera utifrån i en global och multilateral kontext för att stärka kvinnors, flickors och LGBTI-personers lika rättigheter. Programmet bygger vidare på den tidigare nordiska färdplanen med samma syfte, och innebär att arbetet stärks och vidareutvecklas. Nordiska ministerrådet avsätter 10 miljoner danska kronor för att stärka arbetet globalt för jämställdhet och lika rättigheter för alla inom ramen för Pushing for Progress. Ministrarna meddelade i samband med att deklARATIONEN signerades att ett samarbete inleddes med Bill & Melinda Gates Foundation som en strategisk partner i detta arbete.

I samband med ministermötet anordnades även två nordisk-baltiska ministermöten, i form av en informell diskussion på temat våld mot kvinnor och våld i nära relationer, samt ett rundabordssamtal om hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Vid rundabordssamtalet presenterade Jämställdhetsmyndigheten sitt arbete med HRV-frågor, och det nordiska samarbetsorganet Nordisk information för kunskap om kön (NIKK) presenterade delresultat av den nordiska studie på området som NIKK genomför under perioden 2024–2025 på uppdrag av det svenska ordförandeskapet.

Norden är en stark röst för jämställdhet och för kvinnors och flickors rättigheter på den globala arenan. Under det svenska ordförandeskapet anordnades vid det årliga FN-mötet för kvinnors rättigheter, Commission on the Status of Women (CSW), i New York i mars flera sidoevenemang på temat fattigdomsbekämpning och jämställdhet. Bland annat höll de nordiska ministrarna ett mycket välbesökt politiskt panelsamtal om ekonomisk jämställdhet och den nordiska välfärdsmodellen. En nordisk-baltisk expertpanel arrangerades i samarbete med Lettland på temat ekonomiskt våld, där jämställdhetsminister Paulina Brandberg och Lettlands premiärminister Evika Siliņa talade. De nordiska ministrarna hade även ett möte för strategiskt utbyte med UN Women's exekutiva direktör.

På LGBTI-området arrangerades en nordisk konferens om transpersoners situation i arbetslivet i Stockholm den 23 oktober, inom ramen för det svenska ordförandeskapet. Konferensen genomfördes av NIKK och samlade centrala aktörer från nordiska regeringar och myndigheter, fackliga organisationer, civilsamhället och forskare. Myndigheten för arbetsmiljökunskap (Mynak) var en av fler myndigheter som deltog på konferensen. Mynak presenterade en guide riktad till arbetsplatser i syfte att skapa en inkluderande arbetsmiljö, oavsett sexuell läggning eller könsidentitet.

NIKK har i uppdrag att förmedla medel från Nordiska LGBTI-fonden respektive jämställdhetsfonden, vilka syftar till att stimulera nordiskt samarbete på jämställdhets- och LGBTI-området. Under 2024 hade Jämställdhetsfonden särskilda medel öronmärkta för projekt med fokus på jämställdhet i klimatåtgärder i Arktis. Fonden beviljade även medel till projekt om jämställdhet på arbetsmarknaden, som exempelvis ett projekt om ukrainska kvinnors integration på nordiska länders arbetsmarknader.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 antogs. Programmet är inriktat på att stärka insatser för jämställdhet och jämlikhet avseende ekonomi, hälsa och livskvalitet, och att stärka arbete mot diskriminering, könsbaserat och sexuellt våld, samt stereotypa normer. Skr. 2024/25:90

2.11 Ministerrådet för digitalisering

I Ministerrådet för digitalisering gavs de svenska ordförandeskapets prioriteringar stort utrymme under året. Den 8 november stod civilminister Erik Slottner värd för ett ministermöte i Stockholm där inbjudna ministrar för de nordiska och baltiska länderna diskuterade förutsättningar för ett närmare regionalt samarbete kring kritisk undervattensinfrastruktur. Diskussionerna under mötet resulterade i ett gemensamt uttalande där ministrarna konstaterar att undervattensinfrastruktur för elektronisk kommunikation utgör kritisk infrastruktur och betonar vikten av ett gemensamt nordisk-baltiskt synsätt i arbetet inom EU och Nato. Vid mötet mottog ministrarna en uppsättning rekommendationer kring ett närmare samarbete i Norden och Baltikum avseende AI. Rekommendationerna är gemensamt framtagna av offentliga och privata aktörer som arbetar med AI och nya teknologier i Norden. Bland annat presenterades ett förslag om ett nordiskt AI-center.

I enlighet med de svenska ordförandeskapsprioriteringarna i Ministerrådet för digitalisering initierades under året en ny arbetsgrupp bestående av tjänstemän från de nordisk-baltiska länderna. Syftet med arbetsgruppen är att utreda behov, förutsättningar och möjligheter kring ett närmare samarbete i regionen i fråga om sjökablar och kritisk undervattensinfrastruktur.

Det nordisk-baltiska samarbetet kring elektroniskt ID genom projektet NOBID fortsatte. Arbetet med att möjliggöra gränsöverskridande användning av elektroniskt ID har primärt utgått ifrån stärkta förutsättningar i fråga om identitetsmatchning mellan de nordisk-baltiska länderna.

Inom ramarna för samarbete kring gränsöverskridande digitala tjänster initierades projektet Nordic DigiGov Lab, som avser identifiera innovativa lösningar med syfte att underlätta för de nordisk-baltiska medborgarna i olika livshändelser i form av sömlösa digitala tjänster.

Arbetet med att stärka regionens kunskap och färdigheter rörande cybersäkerhet fortsatte. En nordisk-baltisk tankesmedja skapades, Nordic Baltic Think Tank on Cybersecurity Skilling, vilket inkluderar representanter för akademi, offentlig sektor och näringslivet.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. Programmet består av övergripande mål och prioriteringar och fastställer bland annat att den nordisk-baltiska regionen ska vara en föregångare när det gäller att förverkliga den digitala och den gröna omställningen.

2.12 Ministerrådet för ekonomi- och finanspolitik

Finansminister Elisabeth Svantesson stod den 4 juni värd för ett nordiskt finansministermöte som ägde rum i Stockholm. Ministrarna diskuterade bland annat finanspolitiska lärdomar från pandemin och den påföljande energikrisen. Det fanns en samsyn kring att man under pandemin hade behövt vidta åtgärder snabbt och med begränsad information. Ministrarna var överens om att det inför framtida chocker var viktigt att bygga upp buffertar, för att kunna mildra konsekvenserna av dessa på ett effektivt sätt. På mötet presenterade även den svenska produktivitetskommissionen sina preliminära slutsatser. Ministrarna konstaterade att de nordiska länderna stod inför många snarlika utmaningar kopplat till produktivitetstillväxt.

Under våren lanserades årets upplaga av tidskriften Nordic Economic Policy Review på temat finanspolitik i tider av osäkerhet. Årets upplaga innefattade bland annat artiklar om hur så kallade automatiska finanspolitiska stabilisatorer fungerar i de olika nordiska länderna. Tidskriften ges ut årligen på initiativ av finansministrarna i syfte att göra aktuell ekonomisk-politisk forskning mer tillgänglig för beslutsfattare och för att uppmuntra en bredare diskussion om gemensamma ekonomisk-politiska frågor.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och en arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. Programmet har två övergripande mål: att främja en kostnadseffektiv och socialt rättvis grön omställning samt att stärka de nordiska ekonomiernas konkurrenskraft, resiliens och integration.

2.13 Ministerrådet för justitiefrågor

Ett socialt hållbart samhälle innebär bland annat att medborgare känner sig trygga och att samhällets motståndskraft mot allvarlig brottslighet av olika slag är starkt. Under det svenska ordförandeskapet fokuserade därför justitiesektorn särskilt på samarbete samt kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan de nordiska länderna rörande organiserad brottslighet, välfärdsbrottslighet, våldsbejakande extremism och terrorism samt överföring av straffverkställighet.

Justitieminister Gunnar Strömmer stod värd för det årliga justitieministermötet som ägde rum den 20 september i Uppsala. Fokus vid mötet var frågor kopplade till organiserad brottslighet. Ministrarna diskuterade bland annat bekämpning av den kriminella ekonomin och organiserad brottslighet i hamnar, kriminella gruppers påverkan på rättsliga myndigheter samt organiserad kriminalitet och människohandel på arbetsmarknaden. Därefter hölls ett informellt möte där representanter från de digitala plattformarna Google, Meta, TikTok och Snapchat var inbjudna för att med ministrarna diskutera åtgärder för att motverka rekryteringen online av barn och unga till kriminella nätverk. Dagen avslutades med ett rundabordssamtal mellan ministrarna och inbjudna gäster om hur antisemitism och hatbrott mot judar kan förebyggas och bekämpas i Norden.

Den 17–18 september genomfördes i Stockholm ett gemensamt möte i de nordiska arbetsgrupperna mot cyberkriminalitet och för samarbete med tjänsteleverantörer. Under året hölls också två möten i arbetsgruppen mot människohandel.

Den 20–21 november hölls en nordisk konferens om det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Konferensen genomfördes i ett samarbete mellan Justitiedepartementet, stiftelsen Nordic Safe Cities och Stockholms stad. De närvarande var politiker på nationell och lokal nivå, kommunala företrädare, representanter från myndigheter, forskare och andra experter, samt representanter från internationella organisationer, EU och FN. I anslutning till mötet hölls också ett informellt möte med de nordiska justitieministerna och representanter från Microsoft, Meta och TikTok. Under mötet diskuterades utmaningarna med ny teknik, som användningen av artificiell intelligens, och hur de nordiska länderna och tech-företagen kan förebygga polarisering och hot mot demokratin genom insatser mot desinformation och falska uppgifter.

Varannat år hålls ministermöten om rättsliga frågor inom ramen för det nordiska samarbetet med Baltikum. Den 28 maj hölls ett sådant möte i Tallinn. Vid mötet utbyttes erfarenheter kring ungdomsbrottslighet, brottsförebyggande frågor samt användandet av opioider bland barn och unga. Det fördes även diskussioner om verkställighet av Europadomstolens avgöranden samt om frågor kopplade till Rysslands aggression mot Ukraina. Nästa ministermöte kommer att hållas i Finland 2026.

Under det nordisk-baltiska justitieministermötet 2022 beslutades att Sverige och Danmark skulle arrangera ett expertseminarium tillsammans om överförande av dömda personer och att de skulle återrapportera resultatet från seminariet vid justitieministermötet 2024. Experter från alla nordiska och baltiska länder deltog i seminariet som ägde rum i Stockholm den 25–26 april. Huvuddelen av seminariet bestod av praktiskt inriktade workshopar som syftade till att identifiera problemområden i det gränsöverskridande samarbetet, överbrygga skillnader mellan varandras nationella system och till ett utbyte av framgångsrika åtgärder som vidtagits nationellt. Det erfarenhetsutbyte som skedde under seminariet ledde till många meningsfulla diskussioner. Experterna var även överens om vikten av att träffa varandra och uttryckte en målsättning om att bygga vidare på de kontakter som knutits i syfte att förbättra samarbetet i frågan.

Samarbetsprogram för perioden 2025–2030 och arbetsplan för perioden 2025–2027 antogs. I programmet prioriteras bland annat frågor om att förebygga och bekämpa organiserad brottslighet och terrorism.

3 Nordiskt samarbete på transport- respektive infrastrukturuområdena

Den 2 februari mötte infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson Danmarks transportminister Thomas Danielsen i Köpenhamn. Vid mötet enades ministrarna om att inleda en särskild korrespondens på

departementsnivå avseende undanröjandet av gränshinder inom transportområdet. Detta med avsikten att identifiera utmaningar och hinder för godstransporter på väg samt för att lyfta frågeställningar kring den danska godkännandeprocessen av järnvägsfordon.

Den 21 februari arrangerade Sverige ett digitalt informellt nordiskt transportministermöte. Mötet syftade till erfarenhetsutbyte kring vidtagna och planerade främjandeåtgärder för att möjliggöra kommersiellt elflyg inom Norden senast 2030.

Infrastruktur- och bostadsministern deltog den 29–30 april vid Nato-övningen Immediate Response 24, tillsammans med transportministrarna från Norge och Finland. Övningen avsåg transport av trupp och militär materiel från USA via Narviks hamn, över svenskt territorium och till Finland. Ministrarnas gemensamma deltagande vid övningen möjliggjorde erfarenhetsutbyte och identifiering av flaskhalsar eller hinder i samarbetet om värdlandsstöd.

Den 14 augusti arrangerade Sverige ett informellt nordiskt transportministermöte i Göteborg. Ministrarna diskuterade bland annat civilt försvar och beredskap inom transportområdet, elflyg, elektrifiering av vägtransporter och gröna sjöfartskorridorer. Under mötet undertecknades en deklARATION om elflyg. Deklarationen syftar till att stärka det nordiska samarbetet för att främja utvecklingen av kommersiellt elflyg.

De nordiska ministrarna har enats om att överväga ett närmare gränsöverskridande civilt samarbete i frågor som rör beredskap och motståndskraft. En arbetsgrupp på departementsnivå etablerades under 2023 och under 2024 fortsatte den sitt arbete. Vid ministermötet i Göteborg den 14 augusti presenterades en rapport med lägesuppdatering kring arbetsgruppens arbete, såväl som rekommendationer avseende det fortsatta arbetet. Arbetsgruppens mandat förnyades.

Informella möten för de nordiska transportministrarna inför TTE-råd (Transport) arrangerades, den 17 juni i Luxemburg under svenskt värdskap respektive 4 december i Bryssel under norskt värdskap.

4 Nordiskt och nordisk-baltiskt utrikes- och säkerhetspolitiskt samarbete

Under 2024 samordnade Sverige det informella utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet som leds av utrikesministrarna för de nordiska och nordisk-baltiska länderna, N5 respektive NB8. Utöver att diskutera aktuella utrikes- och säkerhetspolitiska frågor stod tre huvudprioriteringar i fokus under Sveriges två ordförandeskap; att stärka det regionala säkerhetspolitiska samarbetet, att stå fast vid det regionala orubbliga stödet för Ukraina, samt att säkra fortsatt globalt stöd för Ukraina och den regelbaserade världsordningen. Under året hölls tre digitala och två fysiska utrikesministermöten inom ramen för N5, ett i Stockholm den 19–20 juni och ett i anslutning till Nordiska rådets session i Reykjavik i oktober. Vid mötet i Stockholm deltog H.K.H.

Kronprinsessan Victoria i delar av programmet. Ett utrikesministermöte inom ramen för NB8 hölls i Visby den 9–10 april. Säkerhetspolitiska frågor, inklusive Rysslands anfallskrig mot Ukraina och situationen i närområdet, präglade diskussionerna under året. Sveriges Natoanslutning stärkte möjligheten till fördjupat samarbete och koordinering. Situationen i Mellanöstern var en annan fråga som diskuterades genomgående under ordförandeskapen.

Samordningen kring stödet till Ukraina var betydande under året. Vid det nordisk-baltiska utrikesministermötet i Visby i april lanserades en expertgrupp för att stödja Ukrainas EU-anslutning. I februari reste de nordiska och baltiska utrikesministrarna gemensamt till Indien för att delta i den säkerhetspolitiska konferensen Raisina Dialogue och i augusti besökte de nordiska utrikesministrarna Nigeria och Ghana för att diskutera säkerhetspolitiska frågor, stödet för Ukraina och den regelbaserade världsordningen. De nordiska och baltiska utrikesministrarna besökte Moldavien och Ukraina i oktober och presenterade då ett omfattande stödpaket med syfte att möta de mest akuta behoven i Ukraina inför vintern. Under besöket undertecknades även ett samförståndsavtal med Moldavien om stärkt institutionell kapacitet. Statsminister Ulf Kristersson stod värd för två nordiska toppmöten med deltagande av Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj, ett i Stockholm i maj och ett i Reykjavik i oktober i samband med Nordiska rådets årliga session.

Under ordförandeskapen stärktes den säkerhetspolitiska dialogen med alla demokratiska länder runt Östersjön, inklusive med Tyskland och Polen. Statsminister Ulf Kristersson stod i maj värd för ett toppmöte mellan de nordiska regeringscheferna och Tysklands förbundskansler Olaf Scholz, med fokus på säkerhet och konkurrenskraft. I november anordnades det första toppmötet i NB8-krets sedan 2017, med Polens premiärminister Donald Tusk som gäst. Även Frankrikes president Emmanuel Macron deltog under en del av mötet. I samband med Nordiska rådets årliga session, mötte N5-utrikesministrarna Svjatlana Tsichanoŭskaja, ledare för de belarusiska demokratiska krafterna i exil, för att diskutera situationen i Belarus och hur man gemensamt kunde stödja den demokratiska rörelsen. I samband med mötet annonserades att alla nordiska länder skulle ha en fokuspunkt för kontakt med de belarusiska demokratiska krafterna. De nordiska länderna gjorde under året flera gemensamma uttalanden, bland annat om frisläppandet av palestinska skattemedel, om situationen i Georgien, och för att annonsera gemensamt nordiskt stöd till den belarusiska oppositionen. De nordiska och baltiska länderna gjorde i november ett uttalande tillsammans med Polen om att Europa måste ta ett större ansvar för den egna säkerheten.

Under året genomfördes flera möten mellan de nordiska länderna och tredjeländer, bland annat i marginalen till FN:s generalförsamling. Kanada bjöd i september in de nordiska utrikesministrarna för att bland annat diskutera samarbete i frågor om Arktis.

5 Nordiskt samarbete inom försvar och samhällets krisberedskap

5.1 Nordiskt försvarssamarbete

Det nordiska försvarssamarbetet, ”Nordic Defence Cooperation” (Nordefco), fortsatte att utvecklas under 2024, under Danmarks ordförandeskap. Två prioriteringsområden var implementeringen av Nordefcos långsiktiga vision (Vision 2030) som antogs 2023, samt utvecklingen av Nordefcos struktur och arbetssätt. Det senare behöver anpassas till den nya verkligheten där samarbetet är mer omfattande på samtliga nivåer, och där alla de nordiska länderna är medlemmar i Nato. Under året fortskred samarbetet i intensiv takt. Konsultationsmekanismen nyttjades löpande mellan försvarsdepartementen för informationsutbyte och dialoger, bland annat rörande ländernas stöd till Ukraina, den säkerhets- och försvarspolitiska utvecklingen i närområdet, kritisk undervattensinfrastruktur samt utvecklingen av respektive lands försvarsavtal med USA. Under året togs en vägkarta på militär nivå till stöd för implementeringen av Nordefcos Vision 2030 fram, där de övergripande målsättningarna operationaliseras genom ett antal konkreta åtgärder och aktiviteter till försvarsorganisationernas olika enheter och förband. Arbetet med en ny struktur och nya arbetssätt pågick på såväl politisk som myndighetsnivå, med syfte att möjliggöra en effektiv organisation för samtida och framtida behov.

Inom det militära förmågeområdet stärktes samarbetet, med Natos förmågeutvecklingsprocess som utgångspunkt. En samarbetsförklaring undertecknades den 9 juli i samband med Natos toppmöte i Washington för att främja tillgängligheten till de nordiska ländernas luftrum för Natos flygverksamhet. En avsiktsförklaring rörande strategiska korridorer undertecknades av försvarsministrarna den 21 november, med syfte att stärka militär rörlighet i de nordiska länderna. Samarbetet inom försvarsmaterielområdet fortskred rörande gemensam upphandling och förstärkt försörjningstrygghet inom ammunitionsområdet. En avsiktsförklaring undertecknades också rörande gemensam upphandling av obemannade flygsystem. På militär nivå fortsatte samarbetet att utvecklas med fokus på det operativa samarbetet inom det nordiska försvarskonceptet. Det fördes också löpande dialog och koordinering inför försvarsministermöten i Nato och EU.

5.2 Nordiskt samarbete om samhällets krisberedskap

Inom ramen för Hagasamarbetet, det nordiska samarbetet för krisberedskap och civilt försvar, förhandlades tre frågor under året: Hagadeklarationen som ska antas under ministermötet i november 2025, ordförandeskapets redogörelse för arbetet under det gångna året samt ett bakgrundspapper om fördjupat samarbete mellan Hagasamarbetet och Nordefco. Norge genomförde som ordförandeland för Hagasamarbetet ett

ministermöte den 28 november. Justitie- och beredskapsminister Emilie Enger Mehl stod värd för mötet. Ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin deltog.

I övrigt genomfördes under året ett möte på policydirektörsnivå där även ordföranden för Nordefco deltog, samt det årliga generaldirektörsrådet för de nordiska beredskapsmyndigheterna.

En sammanställning av värdlandsstödet genomfördes av involverade myndigheter som samordnades av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Syftet var att lägga grunden för ett nordiskt värdlandstöd (Nordic Host Nation Concept). Planering för ett seminarium kring nordiskt värdlandsstöd påbörjades.

Arbetet i det nordiska sekretariatet för att skapa en tydligare och mer flexibel ordning för att hantera frågor avseende beredskap och civilt försvar på myndighetsnivå fortsatte under året.

6 Bilateralt nordiskt samarbete

6.1 Finland

Sverige och Finland har mycket goda relationer och samarbetet är brett och omfattande inom samhällets alla områden. Det nära och utmärkta samarbetet omfattar bland annat utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska frågor, handels- och näringslivsfrågor, EU-frågor, kultur, forskning och utveckling.

De mycket täta kontakterna och samarbetet kring integration i Nato fördjupades ytterligare sedan också Sverige den 7 mars blivit medlem i alliansen.

Besöksutbytet var omfattande på alla nivåer även under 2024. Bland annat genomförde den 23–24 april Finlands nyttillträdde president Alexander Stubb statsbesök i Sverige. Besöket lyfte fram den mycket nära relationen mellan länderna, och de omfattande samarbeten som pågår och som kan utvecklas ytterligare, såväl inom utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik som inom näringsliv för att främja handel, investeringar och stärkt global konkurrenskraft.

Den 16 september höll Sverige och Finland ett gemensamt regeringsmöte i Stockholm, vilket var det andra mötet av detta slag. Syftet med mötet var att utveckla de nära banden och att stärka det bilaterala, regionala och internationella samarbetet. Vid mötet antogs en svensk-finsk samarbetsförklaring. I förklaringen åtog sig Sverige och Finland bland annat att, som en del av arbetet med att främja mobilitet och undanröja gränshinder, inleda ett samarbete om förbättrade rutiner för utbyte av folkbokföringsuppgifter. I anslutning till regeringsmötet annonserade också Sverige ambitionen att åta sig ramverksnationsansvar för Natos framskjutna närvaro i Finland, Forward Land Forces Finland.

6.2 Norge

Sverige och Norge har mycket goda och nära relationer och etablerade samarbeten inom de flesta områden. Satsningar på grön omställning, som är av hög prioritet i båda länder, skapar särskilt goda förutsättningar för fördjupat samarbete. Norge var under året fortsatt en av Sveriges största exportmarknader och en av Sveriges viktigaste handelspartners.

Besöksutbytet fortsatte att vara omfattande på alla nivåer även under 2024. Bland annat deltog statsminister Ulf Kristersson och statsminister Jonas Gahr Støre den 20 juni i ett säkerhets- och försvarspolitiskt möte mellan Sverige, Norge och Finland i norska Bodö där även ländernas försvarsministrar deltog. I samband med mötet gjorde Sveriges och Norges statsministrar ett gemensamt uttalande om utökat bilateralt rymdsamarbete.

Det norsk-svenska samarbetet när det gäller gränsregioner, inte minst i syfte att förebygga och undanröja gränshinder, är prioriterat för Sverige. Som en del av detta samarbete besökte den dåvarande samarbetsministern Jessica Roswall och den norska samarbetsministern Anne Beathe Tvinneim den 19 augusti Morokulien, som är beläget mitt på riksgränsen.

Mot bakgrund av Sveriges ordförandeskap för samarbetsformaten N5 och NB8 fördjupades och stärktes utbytet inom utrikes- och säkerhetspolitiska frågor ytterligare. Därtill innebar Sveriges Natoanslutning ökade möjligheter till säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete. Inom ramen för det nordiska försvarssamarbetet Nordefco och trilateralt mellan Sverige, Norge och Finland pågick arbetet med att utreda förutsättningarna för strategiska korridorer för militära transporter, utifrån Natos behov.

6.3 Danmark

Sverige och Danmark har mycket goda relationer och ett nära samarbete inom flera områden. Handelsutbytet är omfattande och investeringsutbytet mellan länderna stort. Integrationen mellan svenska och danska företag är omfattande, och gränsöverskridande samarbeten är vanliga. Även samarbetet mellan universitet och högskolor är nära.

Öresundsbron har sedan den invigdes år 2000 inneburit ett uppsving för hela Öresundsregionen och är betydande för de svensk-danska förbindelserna. Under ledning av Öresundsbrokonsortiet inleddes diskussioner om hur bronns 25-årsjubileum under 2025 ska uppmärksammas.

Det bilaterala besöksutbytet var under året stort. Bland annat besökte Danmarks statsminister Mette Frederiksen Sverige fem gånger under året. Det första inkommande danska statsbesöket till Sverige sedan 1985 ägde rum den 6–7 maj, då nytilträdde H.M. Kung Frederik X tillsammans med H.M. Drottning Mary besökte Stockholm. I samband med statsbesöket kunde Sverige och Danmark nå en överenskommelse om ett nytt Öresundsavtal. Avtalet undertecknades i anslutning till Öresundsbron den 10 juni av finansminister Elisabeth Svantesson och Danmarks

skatteminister Jeppe Bruus, i närvaro av bland annat dåvarande samarbetsminister Jessika Roswall och den danska samarbetsministern Morten Dahlin.

Utbytet inom utrikes- och säkerhetspolitiska frågor var särskilt stort under året då Sverige var ordförande för samarbetsformaten N5 och NB8. Sveriges Natoanslutning stärker möjligheterna till försvarspolitiskt samarbete och länderna står enade i sitt stora stöd till Ukraina. I december tillkännagavs att Danmark köpte 115 stridsfordon CV90 från Sverige för att stärka den egna försvarsförmågan, en av Danmarks största försvarsmateriellaffärer någonsin.

6.4 Island

Samarbetet och relationerna med Island är mycket goda. Sverige och Island samarbetar nära inom de informella samarbetsformaten för utrikes- och säkerhetspolitik N5 och NB8, Nordiska ministerrådet, Arktiska rådet, FN och numer också inom Nato.

Svenska och isländska statsråd träffades i anslutning till olika multilaterala evenemang. I anslutning till det nordiska utrikesministermötet i juni i Stockholm träffade dåvarande utrikesminister Tobias Billström Islands dåvarande utrikesminister Þórdís Kolbrún Gyldadóttir. Statsminister Ulf Kristersson träffade Islands dåvarande statsminister Bjarni Benediktsson dels i samband med det nordisk-tyska statsministermötet i maj, dels i samband med Nordiska rådets session i Reykjavik. I samband med Nordiska rådets session hade även utrikesminister Maria Malmer Stenergard bilaterala överläggningar med Islands dåvarande utrikesminister Þórdís Kolbrún Gyldadóttir.

7 Nordområdessamarbetet

7.1 Arktis

De nordiska ländernas samarbete för ett stabilt och hållbart Arktis fortsatte. Inom Nordiska ministerrådets arktiska program utbetalades under året 9 650 000 danska kronor till projekt med fokus på bland annat hållbar utveckling, klimat, miljö, ungdomar och kultur. Under året utarbetades också ett nytt program för perioden 2025–2027, med syfte att bidra till att säkra nordiska perspektiv regionalt och internationellt, att profilera nordiska värderingar och lösningar i Arktis genom stärkt regionalt samarbete och kunskapsutbyte med nyckelaktörer över hela Arktis, dock inte Ryssland givet det ryska aggressionskriget mot Ukraina. Inom Arktiska rådet fokuserade arbetet på ett begränsat återupptagande av verksamheten på lägre nivå, inom arbetsgrupperna, samt på inledande förberedelser inför transitionen från det norska till det danska ordförandeskapet.

7.2 Barents

Finland, Norge och Sverige fortsatte att tillsammans på nationell nivå leda ordförandeskapet i Barentsrådet. I oktober aviserade Finland att de drar sig ur ordförandeskapet med avsikten att även budgetärt lämna Barentsrådet från och med 2026. Fram till dess fortsätter arbetet med att hitta nya former för Barentssamarbetet så att det mervärde samarbetet leder till, i synnerhet vad gäller samverkan på regional nivå, inte går förlorat.

Det konkreta och medborgarnära samarbetet i området mellan de nordiska länderna, EU och berörda regioner fortsatte. Bland aktiviteter kan nämnas att arbetsgruppen för hälso- och relaterade sociala frågor under året antog sitt sjunde ramprogram för perioden 2024–2027. Programmet har tre prioriteringar: barn och ungdom, förbättrad beredskap genom förstärkt hälsokompetens och implementering av ny teknologi och moderna metoder för hälsovård samt utveckling av nya ansatser rörande förebyggande och hälsovårdsengagemang i samarbete över gränserna. Vidare fortsatte arbetsgruppen för transport och logistik att vara engagerad i EU Interregs Aurora program New North. Projektet består av fyra delar: Fluent transport chains and ITS, Security of supply, Electric aviation och Green railway corridors. Den gemensamma kommittén för räddningssamarbete möttes i maj i Stockholm och digitalt i november. Planering pågår för en gemensam övning i Finland i slutet av 2025.

Utrikesdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 2025

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Svantesson, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Waltersson Grönvall, Jonson, Strömmer, Forssmed, Tenje, Forssell, Slottnér, M Persson, Wykman, Malmer Stenergard, Kullgren, Liljestränd, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari, Rosencrantz, Dousa

Föredragande: statsrådet Rosencrantz

Regeringen beslutar skrivelse Nordiskt samarbete 2024